

stów w Zatoce Admiralicji i w całym obszarze Antarktyki i sub-Antarktyki. Na szczególną uwagę zasługują taksony opisane ostatnio jako nowe dla nauki i dla Antarktyki, antarktyczne gatunki endemiczne znane dotąd wyłącznie z jednego stanowiska na Ziemi lub podane z niewielu ograniczonych obszarów oraz gatunki bipolarne, bardzo rzadkie w Antarktyce, znane z jednego, dwóch lub najwyżej z trzech stanowisk.

Ekosystemy lądowe Zatoki Admiralicji, jak i całej Antarktyki, zależą od wielu zmiennych czynników, do których między innymi należy dostępność składników odżywczych i ich cyrkulacja. Szczególnie istotne znaczenie ma tolerancja na ekstremalne zawartości składników pokarmowych w glebie oraz w wodach nawadniających obszary zasiedlone przez rośliny. Stężenia biogenów w rejonie funkcjonujących kolonii ptaków są bardzo wysokie i w efekcie toksyczne dla roślin. Zauważyć można, że roślinność najbujniej rozwija się na peryferiach zasięgu oddziaływania pingwinów. Autorzy trzeciego referatu przedstawili wyniki badań, przeprowadzonych w 2001 roku w rejonie Zatoki Admiralicji, mających na celu ocenę stężeń związków azotu i fosforu w glebach i w wodach zasilających wybrane stanowiska trawy *Deschampsia antarctica*.

W warunkach morskiej Antarktyki szczególną rolę w kolonizacji wolnych od lodu obszarów lądu odgrywają ptaki. Przemieszczają się one na znaczne odległości przenosząc z odchodami nutrieny wzbogacające ubogie ziemie powulkaniczne. Autorzy pierwszej z wymienionych powyżej prezentacji posterowej, zwrócili szczególną uwagę na rolę wydrzyków (*Catharacta* sp.) w kolonizacji nowych terenów przez rośliny. Wykazano wyraźną korelację pomiędzy miejscami gniazdowania wydrzyków a wzrostem pokrycia przez roślinność obszaru przyległego do gniazda.

Warunki środowiskowe panujące w lodzie lub firnie nie są specjalnie gościnne dla rozwoju żywych organizmów. Temperatura poniżej zera, brak wystarczającej ilości dostępnej wody, nadmierne światło na powierzchni bądź też jego niedostatek w głębszych warstwach, niska zawartość nutrientów, to czynniki, które uniemożliwiają rozwój większości form żywych. Pomimo to są organizmy, które potrafią adaptować się do tych ekstremalnych warunków. Do nich należą między innymi niektóre gatunki glonów i sinic. Wyniki obserwacji, które prezentował drugi poster, sugerowały, że na proces kolonizacji lodu i firny przez te organizmy o wiele większy wpływ ma struktura substratu aniżeli dostępność światła.

Wszystkie streszczenia wystąpień, które nadesłano do Organizatorów Sympozjum, zostały opublikowane w specjalnym sympozjalnym tomie (nakładem

Katedry Meteorologii i Oceanografii Nautycznej Akademii Morskiej, Gdynia 2004). Spośród zgłoszonych referatów, komunikatów i posterów Komitet Naukowy XXX Międzynarodowego Sympozjum Polarne wybrał prace, których publikacje zaproponował ich autorom w kolejnym tomie *Polish Polar Studies*.

Tradycją już jest, że podczas każdego Sympozjum Polarne odbywa się walne zebranie Klubu Polarne Polskiego Towarzystwa Geograficznego, co miało miejsce i tym razem. W trakcie tegorocznego Sympozjum zorganizowano również spotkanie towarzyskie oraz koktajl dla gości honorowych i uczestników, wydany przez Akademię Morską. W ostatnim dniu Sympozjum zainteresowani uczestnicy mieli okazję zwiedzenia unikatowych obiektów szkoleniowych Akademii Morskiej, takich jak: symulatory manewrowe, laboratorium ECDIS (mapy elektroniczne), laboratorium radarowe.

Tegoroczne Sympozjum Polarne można z pewnością zaliczyć do udanych, zarówno pod względem merytorycznym jak i organizacyjnym. Przyjęto, że kolejne Sympozjum odbędzie się w Kielcach i zostanie zorganizowane przy współudziale Akademii Świętokrzyskiej.

Piotr OSYCZKA

Z ŻYCIA PTB

POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

ZEBRANIE WYBORCZE SEKCJI HISTORII BOTANIKI PTB (Kraków, 5 kwietnia 2004)

Election meeting of the Section of History of Botany of the Polish Botanical Society (Kraków, Poland, 5 April 2004)

W dniu 5 kwietnia 2004 r. w sali konferencyjnej Instytutu Botaniki UJ odbyło się zebranie wyborcze Sekcji Historii Botaniki PTB. Pierwszą, wyborczą część zebrania prowadził prof. dr hab. Bogdan Zemanek, dyrektor Ogrodu Botanicznego UJ. W głosowaniu tajnym zebrani spomiędzy dwóch zgłoszonych kandydatur wybrali prof. dr hab. Alicję Zemanek na przewodniczącą Sekcji. Następnie zgłoszono pięć osób na członków Zarządu. Doc. dr hab. Wanda Grębecka nie wyraziła zgody na kandydowanie. Po głosowaniu tajnym wybrano członków Zarządu Sekcji, który następnie ukonstytuował się następująco: prze-

wodniczająca – prof. dr hab. Alicja Zemanek (UJ); zastępca – prof. dr hab. Tomasz Majewski (SGGW); sekretarz – dr hab. Piotr Köhler (UJ); członkowie Zarządu – dr Magdalena Mularczyk (UWr), prof. dr hab. Krzysztof Rostański (UŚ).

Część referatową zebrania, składającą się z trzech referatów, poprowadziła nowo wybrana przewodnicząca, prof. dr hab. Alicja Zemanek. Doc. dr hab. Wanda Grębecka w referacie pt. „Starania Antoniego Andrzejewskiego o uzyskanie doktoratu na Uniwersytecie Kijowskim” omówiła obszernie życiorys tego botanika. A. Andrzejewski (1785–1869) był uczniem Stanisława Bonifacego Jundziłta (1761–1847) w Wilnie oraz Franciszka Scheidta (1759–1807) i Willibalda Bessera (1784–1842) w Krzemieńcu. Do zamknięcia Liceum Krzemienieckiego (1831) pracował w tej placówce, poczym został przeniesiony do Uniwersytetu Kijowskiego. Archiwalia związane z jego doktoratem są przechowywane w Archiwum Miejskim w Kijowie. Próbę uzyskania doktoratu podjął A. Andrzejewski w 1838 r. Próba nie została uwieńczona powodzeniem. Zachował się zarówno rękopis pracy (o systematyce rodzaju *Brassica*), jak i tezy do obrony. Obszerne informacje o doktoracie A. Andrzejewskiego zawarte będą w przygotowywanej przez prelegentkę monografii tego botanika.

Po referacie rozwinęła się długa dyskusja. Jej uczestnicy zarówno interesowali się szczegółami z życia A. Andrzejewskiego, losami jego zielników i rękopiśmiennej spuścizny, jak i dzielili się własnymi wrażeniami i spostrzeżeniami poczynionymi podczas kilkakrotnych wizyt w Krzemieńcu.

Drugi referat pt. „Zielnik Bronisława Jaronia z wyprawy do Skandynawii, lipiec 1938” wygłosił mgr Kamil Kulpiński (doktorant Instytutu Botaniki UJ). Bronisław Jaroń (1905–1942) był asystentem w Ogrodzie Botanicznym UJ. W czasie wojny działał w Armii Krajowej, zginął w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. Prelegent po zaprezentowaniu biografii B. Jaronia, omówił przebieg wyprawy do Skandynawii. Jednym z nielicznych zachowanych śladów po ekspedycji jest zielnik. Zbierany był w okresie od 8 do 25 lipca 1938 r. Składa się z 393 arkuszy, na których jest 125 gatunków roślin. Herbarium to zostało niedawno oznaczone (głównie przez dr Macieja Wydę). Okazy są dobrze zachowane i reprezentują w większości gatunki arktyczne lub arktyczno-górskie. Jak się przypuszcza, głównym celem udziału B. Jaronia w tej wyprawie było zebranie materiałów porównawczych do jego prac paleobotanicznych.

W dyskusji po referacie interesowano się dziejami zielnika. Sugerowano również prelegentowi dal-

sze poszukiwania informacji o tej wyprawie, szczególnie w spuściznach jej uczestników.

Ostatni referat pt. „Rozwój badań etnobotanicznych w Polsce” wygłosił mgr Piotr Klepacki (doktorant Instytutu Botaniki UJ, świeżo zatrudniony w Ogrodzie Botanicznym UJ). Prelegent zapoznał uczestników zebrania z głównymi etapami historii etnobotaniki na świecie i w Polsce. Sporo czasu poświęcił na omówienie zasadniczych działów tej gałęzi wiedzy i podstawowych kierunków badań. Swe wystąpienie zakończył zaprezentowaniem perspektyw, jakie przed etnobotaniką otwierają się w Polsce. Wystąpienie było bogato ilustrowane zarówno przykładami literatury obcej, jak i polskich opracowań. Autor zamierza opublikować treść referatu.

W krótkiej dyskusji po wystąpieniu podkreślono duże znaczenie badań etnobotanicznych, jakie należy przeprowadzić w Polsce. Badania te są tym ważniejsze i pilniejsze, że obecnie w kulturze w ogóle, a w kulturze ludowej szczególnie zachodzą nieodwracalne zmiany.

Piotr KÖHLER

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO W 2003 ROKU

Polish Botanical Society in 2003

I. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

Zebrań plenarne Towarzystwa

W roku sprawozdawczym odbyły się w dwa posiedzenia Zarządu Głównego: 5 kwietnia oraz 13 grudnia.

Posiedzenia poświęcone były bieżącym sprawom Towarzystwa, w szczególności trudnej sytuacji finansowej i dramatycznej sytuacji Biblioteki. Efektem spotkania w kwietniu było wystosowanie apelu o pomoc finansową dla Biblioteki PTB. Apel był skierowany do osób kierujących placówkami naukowymi w Polsce oraz członków i sympatyków Towarzystwa. Wobec ogólnie złej sytuacji finansowej nauki polskiej nie zdołano uzyskać wystarczających środków, a działalność Biblioteki została drastycznie ograniczona. Na posiedzeniach omawiano także sprawy związane ze zbliżającym się Zjazdem PTB. Ponadto na posiedzeniu w kwietniu dyskutowano nad sprawozdaniem z działalności PTB za rok 2002, natomiast posiedzenie grudniowe poświęcone było sprawozdaniem organów PTB z działalności za rok 2003.

II. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Towarzystwo nie prowadzi bezpośredniej działalności naukowej natomiast czynnie uczestniczy w jej organizacji i upowszechnianiu. Ważnym przejawem aktywności na tym polu jest organizacja sympozjów, konferencji, sesji naukowych służących wymianie myśli naukowej i integracji społeczności botanicznej.

W roku 2003 sekcje i oddziały PTB zorganizowały 18 ogólnopolskich spotkań naukowych. Ponadto członkowie poszczególnych oddziałów i sekcji uczestniczyli w lokalnie organizowanych posiedzeniach naukowych. W posiedzeniach tych brali udział również sympatycy Towarzystwa, uczniowie szkół średnich, nauczyciele, studenci. W roku sprawozdawczym odbyło się 120 posiedzeń naukowych w oddziałach Towarzystwa, na których wygłoszono łącznie 138 referatów (Tabela 2).

W roku 2003 oddziały i sekcje Towarzystwa zorganizowały lub współorganizowały następujące ogólnopolskie spotkania naukowe:

- 1) „Selen: ważny dla życia, fascynujący dla badacza”, 22 marca, Warszawa (organizator: Oddz. Warszawski);
- 2) „Tajemnice leśnych ostępów Puszczy Białowieskiej” 17–18 maja, Białowieska Stacja Geobotaniczna UW, Białowiecki Park Narodowy (organizator Oddz. Warszawski);
- 3) „Glony a stan biologii wód. Zagrożenie czy sprzymierzeńcy?” – XXII Międzynarodowe Sympozjum Fykologiczne – 15–18 maja, Olsztyn-Mierki (organizator: Sekcja Fykologiczna i Oddz. Olsztyński);
- 4) „Pamiętajcie o ogrodach...” – 14 czerwca, Warszawa – Powsin (organizator Oddz. Warszawski);
- 5) „Bioróżnorodność i ekotoksykologia obszarów poprzemysłowych w aspekcie ich biorekultywacji” 16–17 czerwca, Katowice (współorganizator: Oddz. Śląski);
- 6) „Porosty i grzyby naporostowe zbiorowisk kserotermicznych; różnorodność taksonomiczna, zagrożenie i ochrona” – XVIII Międzynarodowy Zjazd Lichenologów Polskich – 21–28 czerwca, Kraków – Podole (organizator: Sekcja Lichenologiczna);
- 7) „150 lat paleobotaniki we Wrocławiu” – 27–28 czerwca, Wrocław (organizator: Sekcja Paleobotaniczna);
- 8) IV Toruńskie Seminarium Ekologiczne „Ewolucja układu ekologicznego” – 27–29 czerwca Toruń – (współorganizator: Oddz. Toruński);
- 9) „Kierunki badań botanicznych na Litwie i w Polsce – dawniej i dziś” – 13–20 lipca, Wilno – (organizator: Oddz. Łódzki);

10) V Międzynarodowe Sympozjum „Use of Algae for Monitoring Rivers” – 6 września, Kraków (współorganizator: Sekcja Fykologiczna);

14) I Konferencja Polskiego Towarzystwa Biologii Eksperymentalnej Roślin – 4–6 września, Olsztyn (współorganizator: członkowie Sekcji Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin); warsztaty briologiczne z sesją seminaryjną i terenową – 10–14 września, Białowieża (organizator: Sekcja Briologiczna);

15) „Przyszłość torfowisk Polski” – 13–14 września, Szczecin (współorganizator: Oddz. Szczeciński);

14) „Biotechnologia roślinna w biologii, farmacji i rolnictwie” – X Ogólnopolska Konferencja Kultur in vitro i Biotechnologii Roślin – 15–17 września, Bydgoszcz (organizator: Sekcja Kultur Tkankowych Roślin);

15) „Udział polskich ogrodów botanicznych w utrzymaniu, ochronie i popularyzacji zagrożonych roślin ze stref klimatu ciepłego” – XXXIV zjazd Polskich Ogródów Botanicznych 17 września, Łódź (współorganizator: członkowie Sekcji Ogródów Botanicznych i Arboretów i Sekcji Dendrologicznej);

16) VI Warsztaty Archeobotaniczne 16–18 września, Igołomia (współorganizator: członkowie Sekcji Paleobotanicznej);

17) „Biologia kwitnienia roślin i alergie pyłkowe” – 13–14 listopada, Lublin (współorganizator: Oddz. Lubelski).

Ponadto Sekcja Ogródów Botanicznych i Arboretów zorganizowała dwa seminaria botaniczno-krajoznawcze: „Przyroda śródziemnomorska Grecji” w dniach 24.04.–4.05. (udział wzięło 48 osób) oraz „Parki narodowe i szata roślinna Chorwacji” w dniach 30.05.–08.06. (udział wzięło 47 osób).

Sekcja Dendrologiczna (wraz z Zarządem Oddz. Łódzkiego) zorganizowała dwa spotkania w Arboretum w Rogowie: w maju (w okresie kwitnienia różaneczników) i w październiku.

W ramach działalności naukowej członkowie Sekcji Pteridologicznej prowadzą prace nad inwentaryzacją zasobów zielnikowych paprotników w placówkach naukowych na terenie kraju oraz biorą udział w pracach nad uszczegółowieniem list gatunków paprotników zagrożonych lokalnie.

Członkowie Sekcji Historii Botaniki gromadzą materiały archiwalne dotyczące polskiej botaniki.

Członkowie Towarzystwa czynnie uczestniczyli w życiu naukowym biorąc udział w wielu konferencjach, sympozjach i sesjach na forum krajowym i międzynarodowym.

III. WSPÓLPRACA NAUKOWA Z TOWARZYSTWAMI I ORGANIZACJAMI NA TERENIE KRAJU

Oddziały i sekcje Towarzystwa prowadzą stałą lub okresową współpracę z wieloma organizacjami oraz towarzystwami na terenie kraju. Członkowie Towarzystwa współpracują z władzami lokalnymi i ogólnopolskimi, z placówkami naukowymi, zarządami obszarów chronionych na terenie całego kraju.

Wielu członków Polskiego Towarzystwa Botanicznego współpracuje z Komitetem Badań Naukowych wchodząc w skład zespołów i komisji oraz pełniąc funkcje recenzentów. Członkowie PTB uczestniczą w pracach Komitetów PAN (Komitet Botaniki, Komitet Ekologii, Komitet Ochrony Przyrody, Komitet Człowiek i Środowisko oraz Zmiany Globalne, Komisja Historii Nauki i Techniki, Komisja Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności). W różnych organizacjach rządowych i pozarządowych członkowie PTB zajmują ważne stanowiska wchodząc w skład zarządów i rad.

W roku 2003 sekcje i oddziały Towarzystwa współpracowały m.in. z następującymi jednostkami (wykaz nie uwzględnia placówek naukowych): Centrum Edukacji Ekologicznej – ośrodki regionalne (Oddz.: Bydgoski, Gdański, Śląski, Toruński), Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska (Oddz. Śląski), Fundusz na rzecz dzieci szczególnie uzdolnionych (Seksja Ogrodów Botanicznych i Arboretów), leśne kompleksy promocyjne (Oddz.: Gdański, Lubelski, Toruński), Leśny Park Kultury i Wypoczynku (Oddz. Bydgoski), Liga Ochrony Przyrody (Oddz.: Bydgoski, Krakowski, Lubelski, Łódzki, Olsztyński, Skierniewicki, Szczeciński, Warszawski), Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne (Oddz. Lubelski), Klub Przyrodników (Oddz.: Gdański, Szczeciński), Łódzkie Stowarzyszenie „Film – Przyroda – Kultura” (Oddz. Łódzki), Międzynarodowe Miasteczko Edukacji Ekologicznej w Rogoźniku (Oddz. Śląski), Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu (Oddz.: Gdański, Lubelski), Ministerstwo Środowiska (Oddz.: Gdański, Warszawski), Muzea Archeologiczne, Historyczne, Przyrodnicze (Oddz.: Gdański, Lubelski; Sekcja Paleobotaniczna), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Oddz.: Lubelski, Olsztyński, Śląski, Sekcja Fykologiczna), Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (Oddz. Lubelski), Ogrody Botaniczne i Arboreta (Oddz.: Bydgoski, Gdański, Krakowski, Lubelski, Łódzki, Skierniewicki, Śląski, Warszawski, Wrocławski, Sekcja Dendrologiczna), „Ośrodek Badania Alergenów (Oddz. Lubelski; Ośrodek Edukacji Przy-

rodniczo–Leśnej w Kliniskach (Oddz. Szczeciński), Polska Asocjacja Krajobrazu (Oddz. Lubelski), Polski Klub Ekologiczny (Oddz. Śląski, Wrocławski), Polski Związek Fotografików Przyrody (Oddz.: Krakowski, Lubelski, Łódzki, Toruński, Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów), Polskie Towarzystwo Alergologiczne (Oddz. Gdański, Sekcja Paleobotaniczna), Polskie Towarzystwo Biochemiczne (Oddz.: Olsztyński, Toruński), Polskie Towarzystwo Chirurgów Drzew (Seksja Dendrologiczna), Polskie Towarzystwo Ekologiczne (Oddz.: Gdański, Lubelski, Olsztyński, Toruński, Sekcja Dendrologiczna), Polskie Towarzystwo Fitopatologiczne (Oddz.: Olsztyński, Wrocławski), Polskie Towarzystwo Geograficzne (Oddz. Toruński), Polskie Towarzystwo Gleboznawcze (Oddz. Olsztyński), Polskie Towarzystwo Hydrobiologiczne (Oddz.: Białostocki, Lubelski, Sekcja Fykologiczna), Polskie Towarzystwo Hydrologiczne – Sekcja Fykologiczna), Polskie Towarzystwo Leśne (Oddz.: Gdański, Lubelski), Polskie Towarzystwo Limnologiczne (Oddz. Olsztyński), Polskie Towarzystwo Łąkarskie (Oddz. Szczeciński), Polskie Towarzystwo Miłośników Kaktusów (Oddz. Lubelski), Polskie Towarzystwo Nauk Agrotechnicznych (Oddz. Olsztyński), Polskie Towarzystwo Nauk Ogrodniczych (Oddz.: Lubelski, Skierniewicki), Polskie Towarzystwo Ogrodów Botanicznych (Seksja Dendrologiczna, Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów), Polskie Towarzystwo Parazytologiczne (Oddz. Olsztyński), Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody PRO NATURA (Oddz. Wrocławski), Polskie Towarzystwo Przyrodników im. M. Kopernika (Oddz.: Krakowski, Łódzki, Toruński), Polskie Towarzystwo Torfoznawcze (Oddz. Szczeciński), Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (Oddz.: Bydgoski, Szczeciński, Toruński), Porozumienie na Rzecz Ochrony Mokradel (Oddz.: Gdański, Szczeciński), Pracownia Zachowania Różnorodności Biologicznej Górnego Śląska (członkowie Oddz. Śląskiego są współzałożycielami i aktywnymi działaczami Pracowni), regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych i Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej (Oddz.: Bydgoski, Gdański, Krakowski), regionalne Towarzystwa Naukowe (TN): Częstochowskie TN, Gdańskie TN, Kieleckie TN, Lubelskie TN, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej w Lublinie, Łódzkie TN, Szczecińskie TN, Toruńskie TN, Wrocławskie TN, Stowarzyszenie Naukowo–Techniczne Inżynierów i Techników Ogrodnictwa CITO, Pszczelnicze TN, Stowarzyszenie Bioregion Ziemi Kujawsko–Dobrzyńskiej we Włocławku (Oddz. Toruński), Stowarzyszenie Ekologiczne w Barcinie (Oddz. Bydgoski), Stowarzyszenie Regionalne na Rzecz Zrównoważo-

nego Rozwoju w Gorzowie Wlkp. (Oddz. Toruński), Towarzystwo Ekologiczno-Kulturalne w Bobolicach (Oddz. Szczeciński), Wojewódzki Związek Pszczelarzy i Spółdzielnia Pszczelarska „Apis” w Lublinie (Oddz. Lubelski), Związek Polskich Fotografików Przyrodniczych (Oddz.: Krakowski, Lubelski, Toruński, Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów), Związek Szkółkarzy Polskich (Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów).

IV. WSPÓŁPRACA NAUKOWA TOWARZYSTWA Z ORGANIZACJAMI ZAGRANICZNYMI

Współpraca naukowa Towarzystwa z organizacjami zagranicznymi uwidacznia się w kilku aspektach: jest to współpraca sekcji lub oddziałów, przynależność sekcji do federacji towarzystw oraz indywidualna przynależność członków Towarzystwa do międzynarodowych towarzystw naukowych. Poniżej podano najważniejsze przykłady współpracy:

- Sekcja Biochemii Roślin jest członkiem Federacji Europejskich Towarzystw Fizjologii Roślin (FESPP) oraz członkiem International Association of Plant Physiologist (IAPP). XIV Kongres FESPP odbędzie w Polsce (w Krakowie) w 2004 r.;

- Grupa palinologiczna z Sekcji Paleobotanicznej jest afiliowana przy Międzynarodowej Federacji Towarzystw Palinologicznych (International Federation of Palynological Societies – IFPS) jako Polskie Towarzystwo Palinologiczne. Przedstawicielem Polski w tej Federacji jest dr M. Malkiewicz (UWr);

- Członkowie Sekcji Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin (19) są członkami International Association of Sexual Plant Reproduction Research (IASPRR). Dr hab. Ewa Szczuka (UMCS) pełni funkcję sekretarza generalnego stowarzyszenia;

- Sekcja Lichenologiczna współpracuje z British Lichen Society, Nordic Lichen Society, Bryologicko-Lichenologiczne Sekce CBS (Česka Botanická Společnost), Institute of Botany Vilnius, Lithuania; National Academy of Sciences, Kiev, Ukraine; Państwowym Uniwersytem w Grodnie;

- Oddział Gdański współpracuje z European Pollen Database;

- Oddział Szczeciński bierze udział w pracach Komisji Helsińskiej (Baltic Marine Environment Protection Commission);

- Oddział Olsztyński współpracuje z Europejskim Stowarzyszeniem Roślin Strączkowych oraz Federacją Europejskich Towarzystw Fizjologii Roślin;

- Sekcja Dendrologiczna współpracuje z Międzynarodowym Towarzystwem Uprawy i Ochrony Drzew;

- Sekcja Dendrologiczna współpracuje z Niemieckim Towarzystwem Przyjaciół Cisa oraz Niemieckim Towarzystwem Arboretów;

- Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów współpracuje z Botanic Gardens Conservation International.

Członkowie Towarzystwa są członkami wielu towarzystw i stowarzyszeń zagranicznych. Pełnią również istotne funkcje w zarządach i radach na forum międzynarodowym, m.in.: prof. dr hab. M. Ławrynowicz (Oddz. Łódzki) jest członkiem Prezydium Europejskiego Towarzystwa Mikologicznego, prof. dr hab. M. Latałowa (Oddz. Gdański) jest przedstawicielem Polski w Radzie Konsultacyjnej Europejskiej Palinologicznej Bazy Danych, prof. dr hab. F. Dubert (Oddz. Krakowski) jest prezydentem FESPP, dr L. Wołejo (Oddz. Szczeciński) jest członkiem Rady Głównej International Mire Conservation Group, prof. dr hab. J. Szejma (Oddz. Gdański) jest członkiem New York Academy of Science, prof. dr hab. J. Herbich (Oddz. Gdański) jest członkiem Naukowej Grupy Roboczej przy Komitecie Siedliskowym w Brukseli.

V. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Działalność na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego jest bardzo ważnym aspektem działalności Towarzystwa. Przejawia się ona poprzez zaangażowanie oddziałów i sekcji lub też członków Towarzystwa w pracach związanych z ochroną środowiska przyrodniczego w Polsce. Członkowie PTB współpracują z odpowiednimi jednostkami, komisjami i komitetami na wszystkich szczeblach administracji państwowej. Są członkami rad naukowych i społeczno-naukowych obszarów chronionych. Wykonują ekspertyzy i opiniują plany ochrony. Udzielają konsultacji jednostkom państwowym i organizacjom pozarządowym. Pełnią funkcję biegłych do spraw ochrony środowiska.

Członkowie Towarzystwa wchodzi w skład wielu organów decydujących o ochronie środowiska przyrodniczego w Polsce, np. prof. dr hab. R. Olaczek jest przewodniczącym Komisji Parków Narodowych i Rezerwatów Przyrody Państwowej Rady Ochrony Przyrody; głównym Konserwatorem Przyrody w Ministerstwie Środowiska jest prof. dr hab. E. Symonides; prof. dr hab. W. Żukowski jest przewodniczącym Komitetu Botaniki PAN, prof. dr hab. T. Wodzicki jest honorowym przewodniczącym Komitetu Botaniki PAN, prof. dr hab. S. Zajączkowski wiceprzewodniczącym Komitetu Botaniki PAN, prof. dr hab.

K. Grodzińska jest wiceprzewodniczącą Komitetu Ekologii PAN, prof. dr hab. J. Fabiszewski jest przewodniczącym Komisji Ochrony Środowiska PAN, prof. dr hab. M. Ławrynowicz jest wiceprzewodniczącą Komitetu Botaniki PAN, prof. dr hab. Z. Mirek jest wiceprzewodniczącym Komitetu Ochrony Przyrody PAN oraz przewodniczącym Komitetu Sterującego „Natura 2000”, prof. dr hab. J. Herbich pełni funkcję eksperta Ministerstwa Środowiska w sprawach Dyrektywy Habitatowej.

Członkowie oddziałów współpracują także z lokalnymi organizacjami mającymi na celu ochronę środowiska np. Oddział Szczeciński współpracuje ze Stowarzyszeniem na Rzecz Ochrony Dziedzictwa „Młyn–Papiernia” w Barlinku, a Oddział Gdański i Szczeciński z „Porozumieniem na Rzecz Ochrony Mokradeł”. Oddział Toruński współpracuje ze Stowarzyszeniem „Bioregion Ziemi Kujawsko–Dobrzyńskiej” oraz Stowarzyszeniem Regionalnym na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju w Gorzowie Wlkp. Na podkreślenie zasługuje działalność Oddziału Bydgoskiego PTB w promocji wartości przyrodniczych na terenie sołectw i starostw. Oddział Szczeciński bierze udział w tworzeniu strategii rozwoju miasta Szczecina i powiatu gryfińskiego w zakresie ochrony środowiska. Członkowie tego Oddziału wszczynają postępowania administracyjne w sprawie nielegalnych wycinek drzew, składowisk odpadów itp. Członkowie Sekcji Dendrologicznej dzięki interwencji przyczynili się do zachowania kolekcji roślin ozdobnych w Ogrodzie o. Jezuitów w Warszawie.

Członkowie oddziałów biorą udział w lokalnych spotkaniach konsultacyjnych dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego, sporządzają plany ochrony terenów chronionych, wykonują ekspertyzy i wydają opinie. Działalność taka była prowadzona m.in.: przez członków oddziałów: Gdańskiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Łódzkiego, Olsztyńskiego, Skierniewickiego, Szczecińskiego, Sekcję Dendrologiczną.

Członkowie wielu oddziałów Towarzystwa współpracują z regionalnymi ośrodkami Centrum Edukacji Ekologicznej oraz wchodzi w skład jego rad programowych.

Poniżej podano kilka przykładów współpracy oddziałów z jednostkami mającymi na celu ochronę środowiska przyrodniczego: Komisja Kształtowania Przestrzeni Polski Północnej PAN (Oddz.: Gdański, Szczeciński), Komisja Utylizacji Odpadów i Ochrony Środowiska (Oddz. Śląski), Lasy Państwowe (Oddz.: Bydgoski, Gdański, Krakowski, Lubelski, Szczeciński, Toruński), Liga Ochrony Przyrody (Oddz.: Bydgoski, Krakowski, Lubelski, Łódzki, Olsztyński,

Skierniewicki, Szczeciński, Warszawski), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Sekcja Fykologiczna), Wojewódzka Komisja Ochrony Przyrody (Oddz.: Bydgoski, Gdański, Kielecki, Lubelski, Łódzki, Szczeciński, Śląski, Toruński), Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Oddz.: Lubelski, Olsztyński, Śląski), Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (Oddz. Olsztyński), Wojewódzki Konserwator Przyrody (Oddz.: Bydgoski, Gdański, Kielecki, Krakowski, Lubelski, Olsztyński, Szczeciński, Śląski, Toruński), Wydział Ochrony Środowiska UW i UM (Sekcja Pteridologiczna, Sekcja Fykologiczna).

VI. UPOWSZECHNIANIE WIEDZY BOTANICZNEJ

Upowszechnianie wiedzy botanicznej jest jednym ze statutowych celów działalności Towarzystwa. Wszystkie oddziały i sekcje Towarzystwa realizują ten cel poprzez organizację licznych wykładów, prelekcji, odczytów, szkoleń, wycieczek przyrodniczych zarówno dla młodzieży szkolnej, nauczycieli, studentów jak również dla szerokiego kręgu sympatyków. W roku 2003 członkowie Towarzystwa brali udział w wielu audycjach radiowych i programach telewizyjnych popularyzujących wiedzę przyrodniczą. W porozumieniu z członkami Sekcji Lichenologicznej przygotowywany jest dokumentalny film „Zagrożone porosty Polski” w reż. R. Dębskiego.

Członkowie Towarzystwa są także autorami wielu artykułów popularnonaukowych w czasopismach, przewodnikach, książkach.

W upowszechnianiu wiedzy botanicznej ważną rolę odgrywa zaangażowanie członków Towarzystwa w organizację Festiwalu Nauki służących przybliżeniu osiągnięć współczesnej nauki społeczeństwu polskiemu. Festiwale te cieszą się ogromną popularnością wśród społeczeństwa o czym świadczy coroczna kontynuacja, a także organizacja festiwalu w nowych miejscowościach, także oddalonych od ośrodków akademickich. W 2003 roku w organizacji Festiwalu Nauki (FN) w poszczególnych miastach brały udział: Oddz. Gdański w I Bałtyckim FN, Oddz. Kielecki w IV Kieleckim FN, Oddz. Krakowski w Jagiellońskim Festiwalu Nauki, Oddz. Łódzki w Łódzkim FN i Sztuki, Oddz. Wrocławski we Wrocławskim FN, Oddz. Warszawski w Warszawskim FN, Oddz. Szczeciński w „III Zachodniopomorskich Spotkaniach z Nauką” oraz „Zachodniopomorskich Spotkaniach z Nauką w Barlinku, Dębnie i Myśliborzu”. Podczas trwania Festiwalu Nauki członkowie PTB wygłaszali referaty, przeprowadzali pokazy i prezentacje, organizowali wystawy tematyczne, prowadzili wycieczki przyrodnicze.

Tabela 1. Władze Oddziałów PTB w 2003 roku.

Oddział	Data wyboru obecnych władz	Przewodniczący	Wiceprzewodniczący	Sekretarz	Skarbnik
Białostocki	9.11.2001.	dr M. Orłowska	dr E. Pirożnikow	dr G. Łaska	dr B. Kiziewicz
Bydgoski	12.06.2001.	dr inż. E. Krasicka-Korczyńska	prof. dr hab. M. Jassem	dr inż. G. Żurek	mgr K. Sawilska
Gdański	5.04.2000.	dr hab. J. Herbich	prof. UG	prof. dr hab. D. Szlachetko	dr M. Badura
Kielecki	15.05.2001.	dr J. Łuszczyński	dr A. Świercz	dr A. Przemyski	dr K. Toborowicz
Krakowski	22.03.2001.	dr hab. A. Jankun	dr K. Wołoski	mgr J. Cabała	dr hab. K. Towpasz
Lubelski	16.11.2001.	prof. dr hab. E. Weryszko-Chmielewska	dr M. Kucharczyk	dr M. Masierowska	mgr inż. B. Żuraw
Łódzki	5.06.2001.	prof. dr hab. J. Jakubowska-Gabara	prof. dr hab. K. Marciniak	dr D. Michalska-Hejduk	dr J. Patykowski
Olsztyński	13.03.2003.	prof. dr hab. T. Korniak	Prof. dr hab. P. Stypiński	dr H. Ciecierska	dr I. Łaźniewska
Poznański	16.05.2001.	prof. dr hab. L. Burchardt	dr hab. A. Werner	dr M. Pelechaty	mgr P.M. Owsianny
Skierniewicki	16.03.1999.	dr R. Górecki	dr H. Bryk	dr M. Podwyszyńska	dr L. Kawa-Miszczak
Szczeciński	4.06.2001.	prof. dr hab. S. Friedrich	prof. dr hab. A. Witkowski	mgr inż. U. Banaś	prof. dr hab. W. Bacieczko
Śląski	4.04.2001.	dr hab. R. Ciepał	dr A. Rostański	dr I. Łukasik	dr T. Zaufal
Toruński	25.03.2001.	dr hab. T. Załuski	dr hab. A. Nienartowicz	mgr I. Paszek	dr L. Rutkowski
Warszawski	5.06.2001.	prof. dr hab. M. Wierzbicka	dr B. Maciejewska	dr R. Karwowska	dr T. Tykarska
Wrocławski	28.06.2001.	dr hab. K. Kromer, prof. UW		dr M. Mularczyk	dr E. Szczęśniak

Popularnością cieszą się także prelekcje i odczyty organizowane przez członków Sekcji Ogrodów Botanicznych i Arboretów w ogrodach botanicznych Krakowa, Łodzi i Wrocławia często połączone z koncertami. Sekcja OBIA w Krakowie organizuje Czwartki Turystyczne (ok. 15 w roku 2003).

Oddziały współpracują na stałe z wieloma szkołami – zarówno poprzez współpracę z nauczycielami jak również z młodzieżą szkolną. Uczniowie szkół średnich, nauczyciele i studenci uczestniczą w posiedzeniach naukowych oddziałów i sekcji. Członkowie oddziałów i sekcji PTB biorą udział w specjalistycznych szkoleniach dla nauczycieli oraz organizują liczne wycieczki, prelekcje, demonstracje, w których biorą udział uczniowie i nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich. Zarząd Oddziału To-

ruńskiego posiada funkcję członka Zarządu do współpracy ze szkołami. W ramach tej działalności odbywają się regularne prelekcje – w roku 2003 było ich 6 (uczestniczyło ok. 1100 uczniów). Członkowie Oddz. Wrocławskiego upowszechniają wiedzę przyrodniczą w przedszkolach.

Upowszechnianie wiedzy botanicznej odbywa się także poprzez organizację konkursów dla dzieci i młodzieży. Przykładem takiej działalności jest coroczna organizacja Konkursu Dendrologicznego pod hasłem „Znam drzewa i krzewy” przez Sekcję Dendrologiczną przy Oddziale Łódzkim. W roku 2003 odbyła się XX edycja tego konkursu, z udziałem 31 uczniów. IV edycja konkursu została zorganizowana w Częstochowie pod przewodnictwem prof. dr hab. J. Hereźniaka wspólnie z Zarządem Okręgu

Tabela 2. Dane liczbowe Oddziałów PTB w 2003 roku.

Oddział	Liczba członków									Liczba posej- dezeń	Liczba refe- ratów	Liczba preleg- zagan.
	ogól- nie	zwy- czajni	nadzw- yczajni	hono- rowi	zagra- niczni	emery- towani	nowi człon- kowie	wystą- piło	człon- kowie wspie- rający			
Białostocki	27	27	–	–	–	–	1	–	–	2	2	–
Bydgoski	26	10	16	–	–	–	10	2	–	4	4	–
Gdański	89	77	11	1	–	–	1	1	–	4	4	–
Kielecki	29	24	5	–	–	–	5	1	–	1	4	–
Krakowski	197	139	24	4	5	23	2	13	–	24	24	2
Lubelski	108	99	9	1	8	10	6	–	–	11	11	–
Łódzki	96	60	23	2	1	7	4	21	3	9	7	–
Olsztyński	41	21	15	1	–	4	–	–	–	4	4	1
Poznański	216	130	49	–	–	37	7	3	–	23	26	2
Skiernewicki	40	27	–	1	–	11	1	–	1	3	3	–
Szczeciński	45	14	31	–	–	7	–	5	1	7	9	–
Śląski	94	77	17	–	–	–	1	–	–	9	9	1
Toruński	55	44	4	2	–	4	3	1	–	6	6	–
Warszawski	248	175	67	6	–	–	3	–	3	4	14	–
Wrocławski	99	65	10	3	1	20	2	–	–	8	8	–
Łącznie	1410	989	281	21	15	123	46	47	8	119	135	6

*osoby, które wystąpiły na własną prośbę, zostały skreślone, zmarły

LOP w Częstochowie, w której wzięło udział 65 uczniów.

Oddział Warszawski zorganizował konkurs fotograficzny pt. „Jego portret – czyli roślina w obiektywie”. Konkurs adresowany był do uczniów, studentów i miłośników przyrody i cieszył się dużym zainteresowaniem (nadesłano 90 prac). Podczas rozwiązania konkursu wygłoszono 3 referaty.

Oddział Toruński przeprowadził kolejną edycję Konkursu na najlepszą pracę magisterską o tematyce botanicznej z zakresu biologii ogólnej i molekularnej oraz biologii środowiskowej.

Konkursy przyrodnicze organizowane były przez członków Oddziału Szczecińskiego (Wojewódzki Konkurs Biologiczny, konkurs Wolszczan, konkurs wiedzy o Szczecińskim PK) oraz członków Sekcji Ogrodów Botanicznych i Arboretów. Wszystkie oddziały i sekcje Towarzystwa zaangażowane są w or-

ganizację Olimpiady Biologicznej dla uczniów szkół średnich.

Upowszechnianiu wiedzy botanicznej sprzyjają wystawy organizowane przez członków Towarzystwa. Regularne wystawy malarstwa i fotografii o tematyce przyrodniczej odbywają się w Krakowie (Sekcja Historii Botaniki – 6 wystaw w Muzeum OB UJ), Warszawie (Sekcja Ogrodów Botanicznych i Arboretów, Oddz. Warszawski), Lublinie (2 wystawy fotograficzne zorganizowane przez dr M. Kucharczyka w Galerii „Pod Palmą” UMCS). W Łodzi odbyły się dwie wystawy fotograficzne prof. dr hab. J. Hereźniaka.

Członkowie Sekcji Paleobotanicznej współorganizowali wystawy tematyczne w m.in. w Krakowie i Warszawie. W przygotowaniu ekspozycji roślinnych brali udział członkowie oddziałów: Lubelskiego (XXIX Wystawa Kaktusów i Sukulentów w Lubli-

Tabela 3. Władze Sekcji PTB w 2003 roku.

Sekcja	Data wyboru obecnych władz	Przewodniczący	Wiceprzewodniczący	Sekretarz
Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin	9.06.2001.	prof. dr hab. M. Charzyńska	dr hab. A. Jankun	dr hab. A. Majewska-Sawka
Briologiczna	26.09.2001.	dr E. Fudali		
Dendrologiczna	25.09.2001.	prof. dr hab. J. Hereźniak	prof. dr J. Tumiłowicz	dr J. Krzemińska-Freda
Fizjologii i Biochemii Roślin	25.09.2001.	prof. dr hab. F. Dubert	dr A. Rzepka	dr hab. P. Wojtaszek
Fykologiczna	13.06.2002.	prof. dr hab. L. Burchardt	prof. dr hab. B. Rakowska	dr B. Messyasz
Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej	09.2001.	prof. dr hab. J. Faliński		
Historii Botaniki	22.02.2001.	prof. dr hab. A. Zemanek	prof. dr hab. T. Majewski	dr P. Köhler
Kultur Tkankowych Roślin	26.09.2001.	doc. dr hab. T. Orlikowska	dr hab. E. Zentkeler	dr R. Mól
Lichenologiczna	25.09.2001.	prof. dr hab. K. Czyżewska	prof. dr hab. J. Kiszka	dr U. Bielczyk
Mikologiczna	16.09.1998.	prof. dr A. Skirgiełło	prof. dr M. Lisiewska	dr S. Czyżewska
Ogrodów Botanicznych i Arboretów	21.05.2002	dr M. Lankosz-Mróż	Mgr E. Jeżak	mgr T. Bielska
Paleobotaniczna	28.06.2003.	prof. dr hab. A. Sadowska	dr A. Kohlman-Adamska	dr G. Worobiec
Pteridologiczna	26.09.2001.	prof. dr hab. H. Piękoś-Mirek		dr hab. E. Zentkeler

nie) i Skierniewickiego (wystawy Lili w OB Łodzi i Warszawy).

Do działań mieszczących się w zakresie upowszechniania wiedzy botanicznej zalicza się także sprawowanie opieki merytorycznej i organizacyjnej nad studenckimi kołami naukowymi. Opiekę taką sprawuje Oddział Białostocki, Kielecki, Szczeciński i Toruński.

Członkowie Towarzystwa udzielają także porad i konsultacji zarówno instytucjom, stowarzyszeniom jak również pojedynczym osobom.

Wyrazem popularyzacji działalności Towarzystwa jest publikowanie informacji o oddziałach, a także o konferencjach, zjazdach i sympozjach, w których członkowie Towarzystwa biorą udział. Informacje te zamieszczane są w *Wiadomościach Botanicznych*. Informacje o bieżących wydarzeniach w poszczególnych oddziałach (np. plany posiedzeń) umieszczane są w wersji elektronicznej na stronie internetowej (<http://ptb.ib-pan.krakow.pl/>).

VII. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

W 2003 roku Towarzystwo prowadziło działalność wydawniczą korzystając z pomocy finansowej Komitetu Badań Naukowych. Z funduszy przyznanych na 2003 r. ukazały się następujące tomy wydawnictw Towarzystwa:

- *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* vol. 72 (z.1, 2, 3, 4) – 44 arkusze,
- *Wiadomości Botaniczne* vol. 47 (z.1/2 i z.3/4) – 26,4 arkusza,
- *Acta Mycologica* vol. 38 (z.1 i z.2) – 12,5 arkusza,
- *Acta Agrobotanica* vol. 56 (z.1 i z.2) – 11,6 arkusza,
- *Rocznik Dendrologiczny* vol. 51 – 15,5 arkusza,
- *Monographiae Botanicae* vol. 91, 92 – 32 arkusze
- *Biuletyn Ogrodów Botanicznych, Muzeów i Zbiorów* vol. 12 – 14,5 arkusza.

Działalność wydawnicza Oddziałów i Sekcji: Czyżewska K., Hereźniak J. 2003. *Wkład prof. Jaku-*

Tabela 4. Dane liczbowe sekcji PTB w 2003 roku.

Sekcja	Liczba członków	Spotkania ogólnosekcyjne			
		liczba spotkań	liczba uczestników	liczba referatów i doniesień	liczba posterów
Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin	96	2	b.d.	b.d.	b.d.
Briologiczna	22	1	22	4	–
Dendrologiczna	100	2	b.d.	–	–
Fizjologii i Biochemii Roślin	250	4*	b.d.	4	–
Fykologiczna	149	2	110+62	26+30	56+24
Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej	b.d.	–	–	–	–
Historii Botaniki	35	2	b.d.	14	–
Kultur Tkankowych Roślin	30	1	150	27	116
Lichenologiczna	45	1	52	7	5
Mikologiczna	120	7**	–	7	–
Ogrodów Botanicznych i Arboretów	64	3	48+47	–	–
Paleobotaniczna	50	1	30	16	6
Pteridologiczna	26	–	–	–	–
Łącznie	987	26			

*seminaria organizowane przez Sekcję Fizjologii i Biochemii Roślin przy Oddz. Poznańskim

**ogólnopolskie seminaria organizowane przez Sekcję Mikologiczną przy Oddz. Poznańskim

ba Mowszowicza w powstanie i rozwój łódzkiej szkoły geobotanicznej. Wydawnictwo UŁ, str.109.

Glony a stan biologii wód. Zagrożenie czy sprzymierzeńcy? XXII Międzynarodowe Sympozjum Sekcji Fykologicznej PTB. 2003. UWM Olsztyn, str. 199.

Atlas of the geographical distribution of lichens in Poland. vol. 3 red. Cieśliński S., Fałtynowicz W., Bielczyk U. 2003. wyd. IB PAN Kraków.

Hereźniak J., Faliński J. B. (red.) 2003. *Geobotanika polska: stan dzisiejszy i zadania na przyszłość. Zapis dyskusji przeprowadzonej na seminariach: Łódź – 7 grudnia 2001 i Warszawa – 16 lutego 2002.* Phytocoenosis. N. S. vol. 15. Seminarium Geobotanicum 9.

Krasicka-Korczyńska E. (red.). 2003. *Flora i fauna Pomorza i Kujaw.* PTB O w Bydgoszczy, ATR.

Korczyński M. (red.). 2003. *Flora Miast.* LPK i W w Bydgoszczy, PTB O w Bydgoszczy.

Ponadto Oddział Krakowski wydał dwa numery biuletynu informacyjnego (nr 60–61) zawierającego programy posiedzeń „czwartkowych” i informacje dla członków Oddziału.

VIII. BIBLIOTEKA PTB

Działalność Biblioteki w roku 2003 została drastycznie ograniczona z powodu niewspółmiernie niskiego dofinansowania KBN w stosunku do rzeczywistych potrzeb. W ramach działalności wysłano wszystkie egzemplarze obowiązkowe do uprawnionych bibliotek. W ramach wymiany wysłano *Rocznik Dendrologiczny* do wszystkich kontrahentów (dzięki zaangażowaniu prof. dr hab. J. Hereźniaka i członków Sekcji Dendrologicznej z Oddz. Łódzkiego).

Wysłano także część pozostałych czasopism PTB do 20 bibliotek zagranicznych. Przekazano 100 woluminów czasopism do sprzedania księgarni PAN i „Ars Polona” oraz osobom prywatnym, które przesyłały zamówienia bezpośrednio na adres Biblioteki. Wysłano ok. 150 stron kserokopii z wydawnictw znajdujących się w zbiorach Biblioteki na indywidualne zamówienia. Działalność Biblioteki w roku 2003 była możliwa dzięki osobistemu zaangażowaniu prof. dr hab. T. Majewskiego.

IX. DANE LICZBOWE O TOWARZYSTWIE W 2003 ROKU

W roku sprawozdawczym Towarzystwo liczyło 1410 członków, w tym 989 zwyczajnych, 281 nadzwyczajnych i 21 honorowych; przyjęto 46 nowych członków, skreślono lub wystąpiło z PTB 47 osób. W stosunku do roku ubiegłego liczba członków zmniejszyła się o 22 osoby. W roku 2003 Towarzystwo pożegnało 4 członków (m.in.: prof. Wandę Lasotę, dr Lucynę Fagasiewicz, dr Małgorzatę Tarczyńską z Oddz. Łódzkiego).

W oddziałach PTB odbyło się łącznie 120 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono 138 referatów. 6 referatów przedstawili prelegenci z zagranicy. Szczegółowe dane dotyczące oddziałów i sekcji Towarzystwa znajdują się w załączonych tabelach 1–4.

Warto również zaznaczyć pamięć Towarzystwa o zmarłych członkach: w związku z uroczystością Wszystkich Świętych złożono kwiaty i zapalono znicze na grobach botaników w Oddziale Krakowskim i Łódzkim.

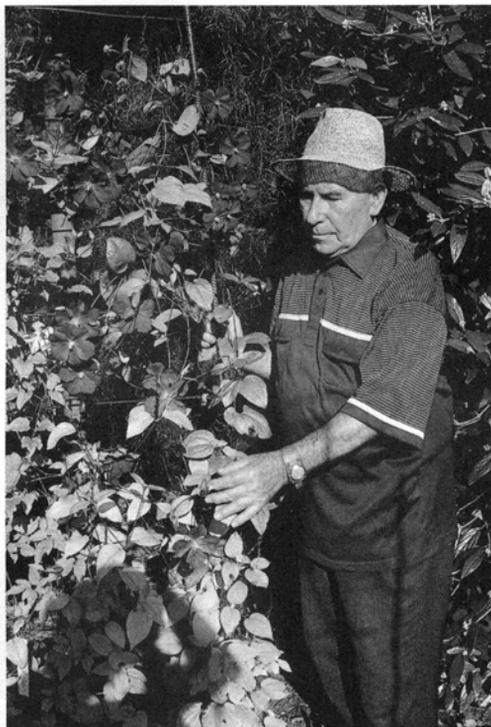
Alina STACHURSKA – SWAKOŃ

VARIA

POWOJNIKI I OGRÓD BRATA STEFANA FRAN CZAKA

Clematis and the garden of brother Stefan Franczak

Brat zakonny SJ Stefan Franczak z Warszawy (Fot. 1) jest znanym na całym świecie hodowcą powojników. W ciągu kilkudziesięciu lat swojej pracy stworzył w ogrodzie klasztornym przy ul. Rakowieckiej w Warszawie, należącym do Zakonu Ojców Jezuitów, wspaniałą kolekcję roślin ozdobnych liczącą około 1000 odmian. Składają się na nią szczególnie cenne kolekcje irysów amerykańskich (*Iris*), liliwo-

Fot. 1. Brat Stefan Franczak (fot. Sz. Marczyński).

Phot. 1. Brother Stefan Franczak (phot. Sz. Marczyński).

ców (*Hemerocalis*) i właśnie powojników (*Clematis*). Selekcją powojników zainteresował się brat S. Franczak w końcu lat 60. Dotychczas uzyskał ponad 80 odmian, z tego przeszło 60 jest oficjalnie zarejestrowanych. Nikt z żyjących hodowców powojników na świecie nie może się poszczycić takim rezultatem. Istotna jest jednak nie tylko liczba odmian, ale przede wszystkim ich jakość. Wiele z nich uzyskało prestiżowe wyróżnienia międzynarodowe. Odmianom 'Błękitny Anioł' (Fot 2.), 'Polish Spirit' i 'Warszawska Nike' przyznano w Anglii „Award of Garden Merit” – najwyższe wyróżnienie nadawane przez Royal Horticulture Society najlepszym odmianom roślin ogrodowych. Opisywano je także w wielu artykułach prasowych, np.: w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Szwecji czy Wielkiej Brytanii. Nie ma chyba na świecie książki poświęconej pnączom ogrodowym lub powojnikom, wydanej po 1985 roku, w której nie byłyby opisane jakieś odmiany brata Stefana.

Cztery odmiany powojników brata Stefana zostały uhonorowane medalami na największej europejskiej wystawie szkółkarskiej – PLANTARIUM W